

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 28.06.1962, sp. zn. 4 Cz 13/62, ECLI:CZ:NS:1962:4.CZ.13.1962.1

Číslo:

Právní věta: Prikáže-li soud podíl spoluvlastníku, který žádal o zrušení spoluvlastnictví a rozdělení společné věci, ostatním spoluvlastníkům za náhradu (§ 140 obč. zák.), může povolit plnění této náhrady ve splátkách (§ 151 odst. 2 o. s. ř.), nemají-li ostatní spoluvlastníci reálnou možnost poskytnout náhradu v hotovosti najednou. Ustanovení § 151 odst. 2 o. s. ř. je možno použít nejen pro vlastní předmět plnění, nýbrž i pro jeho příslušenství (zejména náklady řízení).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 28.06.1962

Spisová značka: 4 Cz 13/62

Číslo rozhodnutí: 52

Číslo sešitu:

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náklady řízení, Podílové spoluvlastnictví, Splátky

Předpisy: 40/1964 Sb. § 140 99/1963 Sb. § 151 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 52/1963 sb. rozh.

Prikáže-li soud podíl spoluvlastníku, který žádal o zrušení spoluvlastnictví a rozdělení společné věci, ostatním spoluvlastníkům za náhradu (§ 140 obč. zák.), může povolit plnění této náhrady ve splátkách (§ 151 odst. 2 o. s. ř.), nemají-li ostatní spoluvlastníci reálnou možnost poskytnout náhradu v hotovosti najednou.

Ustanovení § 151 odst. 2 o. s. ř. je možno použít nejen pro vlastní předmět plnění, nýbrž i pro jeho příslušenství (zejména náklady řízení).

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 28. června 1962, 4 Cz 13/62)

Účastníci řízení jsou rozvedenými manžely. Podle obsahu návrhu byl jim přidělen podle přidělové listiny bývalého Národního pozemkového fondu do vlastnictví dům, v němž jsou 4 místnosti se dvorem, ve kterém je dílna, garáž a kolny, a se zahradou ve výměře 1 měřice. Na tomto domě vázne zástavní právo pro pohledávku bývalé Okresní spořitelny a záložny v Mor. Krumlově ve výši 300 000 Kčs st. peněz.

Navrhovatelka se v řízení vedeném u okresního soudu ve Znojmě domáhá toho, aby jejich spoluvlastnictví k těmto nemovitostem bylo zrušeno a aby její spoluvlastnický podíl byl přikázán odpůrci a ten uznán povinným nahradit jí polovinu odhadní ceny po odpočtu zbytku pohledávky peněžního ústavu, zajištěné na domě.

Odpůrce souhlasil s tím, aby mu byl podíl přikázán za náhradu, kterou navrhovatelka požadovala.

Okresní soud ve Znojmě rozhodl tak, že se spoluvlastnický podíl navrhovatelky přikazuje odpůrci za náhradu 17 478,50 Kčs s tím, že tento přejímá veškeré povinnosti k placení a úrokování úvěru Státní spořitelny ve Znojmě zajištěné zástavním právem na těchto nemovitostech, a to tak, že bude tuto náhradu splácet v pravidelných měsíčních splátkách po 300 Kčs pod ztrátou lhůt.

Současně mu bylo uloženo nahradit navrhovatelce k rukám advokátní poradny náklady řízení 2008 Kčs v měsíčních splátkách po 200 Kčs rovněž pod ztrátou lhůt a Čs. státu soudní poplatek 698,40 Kčs do 15 dnů.

Krajský soud v Brně ke stížnosti navrhovatelky změnil tento rozsudek tak, a že stanovil lhůtu k plnění 15 dnů, a to jak pro částku 17 478,50 Kčs, tak i pro náklady řízení.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozhodnutím krajského soudu byl porušen zákon.

Odůvodnění:

I když při zrušení spoluvlastnictví přikázáním podílu navrhovatele ostatním spoluvlastníkům podle § 140 obč. zák., je povinností soudu, aby zkoumal, zda tento spoluvlastník, resp. spoluvlastníci, má reálnou možnost poskytnout náhradu, neznamená to, že by tato náhrada musila být zaplacená v hotovosti, z ruky do ruky, a že by nebylo možno povolit její splnění ve splátkách. Ze znění ustanovení § 140 obč. zák. tento závěr dovodit nelze. Ta skutečnost pak, že jde v podstatě o dvoustranné plnění, při němž jeden ze spoluvlastníků svůj závazek splnil dříve, než dojde k splnění závazku ostatními spoluvlastníky, nevyklučuje použití ustanovení § 151 odst. 2 o. s. ř., i když ovšem povede k tomu, aby tohoto ustanovení bylo použito se zvláštní opatrností.

Měl proto krajský soud, dříve než rozhodl o tom, zda jsou dány podmínky pro povolení splátek, zjistit přesněji než učinil okresní soud, jaké jsou osobní, rodinné a majetkové poměry odpůrce, přihlídnout k námitkám, které navrhovatelka vznesla ve stížnosti, zjistit, o jakou nemovitost jde, zejména zda má povahu osobního či soukromého vlastnictví, a zjistit vůbec všechny skutečnosti závažné pro správný třídní rozbor věci.

Poukaz krajského soudu na to, že odpůrce disponuje dostatečnými prostředky, které mu umožňují, aby mohl svému závazku dostát v kratší lhůtě, není dostatečně podložen. Oba soudy se totiž spokojily jen s výpovědí odpůrce, aniž by si náležitě ověřily jeho majetkové poměry, zejména jeho výdělečné možnosti, a aniž by si prověřily jeho tvrzení, že pravidelně splácí poměrně vysokou pohledávku Státní spořitelny dosud vážnoucí na domku a že kromě běžného výživného splácí navrhovatelce i dlužné výživné. Soudy si také nezjistily, jaká je hodnota staršího osobního auta, které má být v jeho vlastnictví.

Pro závěr krajského soudu, že nejde o odůvodněný případ dovolující použití ustanovení § 151 odst. 2 o. s. ř., není tedy ve výsledcích dosavadního řízení dostatečného podkladu.

Ustanovení § 151 odst. 2 o. s. ř. je možno použít nejen pro vlastní předmět plnění, nýbrž i pro jeho příslušenství, zejména náklady řízení. Ta skutečnost, že účastník řízení, který má nárok na náhradu těchto nákladů, je zastoupen členem advokátní poradny, není sama o sobě rozhodná pro posouzení,

zda jsou dány podmínky tohoto ustanovení. Nárok na náhradu nákladů řízení je nárokem procesním a tento nárok má zásadně jen účastník, nikoliv advokátní poradna, která má toliko nárok na zaplacení přisouzených nákladů. Může tuto pohledávku vymáhat vlastním jménem a má na ní zákonné zástavní právo. Nelze tedy z toho, že navrhovatelka byla zastoupena členem advokátní poradny, bez dalšího dovodit, že je vyloučeno vyslovit, že odpůrce má náklady řízení navrhovatelce přisouzené platit ve splátkách a nestačí proto výsledky dosavadního řízení ani pro posouzení, zda jsou podmínky § 151 odst. 2 o. s. ř. pro splnění povinnosti odpůrce k náhradě nákladů řízení.

Porušil tedy krajský soud zákon v ustanoveních § 1 odst. 2, 59, 88 odst. 1, 177 odst. 1, 183 o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 140 obč. zák. a 151 odst. 2 o. s. ř.